

KERTOMUS KOTIKIELEN SEURAN 131. TOIMINTAVUODESTA

Sadantenakolmantenakymmenentenä ensimmäisenä toimintavuotenaan Kotikielen Seura on kokoontunut viisi kertaa ja järjestänyt yhden kirjanjulkistamistilaisuuden. Seuran vuoden teemana on ollut *Kirjoitettu kieli – kirjakieli*. Kokouksissa on käynyt keskimäärin 46 henkeä.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2006 seuran esimies professori LEA LAITINEN piti juhlaesitelmän »Tieteen kieli ja tutkimuksen kohde. Kirjoitetun suomen tulevaisuuden haasteet.« Dosentti KAISU JUUSELA kutsuttiin Seuran kunniajäseneksi. Perustelut esitetään toimintakertomuksen lopussa. Lisäksi vuosikokouksessa esitettiin muistelukutsu, jolla Kotikielen Seura kerää muisteluja siitä, millaista oli Castrenianumissa eri vuosikymmeninä 1950-luvulta nykypäivään.

Toukokuun 6. päivänä järjestettiin kirjakieliseminaari. Aamupäivän osuudessa esitelmöivät professori PENTTI LEINO aiheesta »Kirjoittaminen kansalaistaitona«, lehtori PÄIVI HYTÖNEN aiheesta »Kirjoitetun kielen monet kontekstit – kirjakielen opettamisen valintoja» ja professori HARRI MANTILA aiheesta »Pitäisikö kirjakielen normeja muuttaa puhekielen suuntaan?» Kahvitaun jälkeen esitelmöijät sekä dosentti PIRJO HIIDENMAA ja tohtori HENNA MAKKONEN-CRAIG osallistuiivat kirjakieltä

käsitelleeseen paneelikeskusteluun. Keskustelua johti professori AULI HAKULINEN.

Lokakuun 5. päivänä maisteri URPU STRELLMAN esitelmöi aiheesta »Näkökulma normiin: kirjakielen persoonapronomininit«. Tohtori HANNA LAPPALAINEN esitti kommenttipuheenvuoron »Tarpeettomat pronominisubjektit? Kirjakielen normi ja puhekielen variaatio».

Lokakuun 20. päivänä julkistettiin dosentti Kaisu Juuselan historiateos *Sata vuotta Virittäjää. Kotikielen Seuran aikakauslehden vaiheita vuosilta 1897–1996*. Seura järjesti julkistamistilaisuuden yhdessä Virittäjän, Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitoksen sekä teoksen kustantajan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa.

Marraskuun 30. päivänä dosentit ILONA HERLIN ja TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ sekä tohtori TAPANI KELOMÄKI esitelmöivät aiheesta »Näkökulmia 1900-luvun alun feministiikkaan – muutoksia vai vakiintumista?»

Helmikuun 1. päivänä 2007 professori MARJATTA PALANDERIN aiheena oli »Mihin kansanlingvistiikkaa tarvitaan?»

Seuran esimiehenä on toiminut tutkimusprofessori MARJA-LEENA SORJONEN, ensimmäisenä varaesimiehenä tohtori MARI SIIRONEN, toisena varaesimiehenä

dosentti PETRI LAUERMA, sihteerinä maisteri JOHANNA KOMPPA (poissa 25. elokuuta – 31. joulukuuta 2006, jolloin tehtävää hoiti varasihteerinä), varasihteerinä ylioppilas EERO VOUTILAINEN, rahastonhoitajana maisteri RITVA PALLASKALLIO sekä muina johtokunnan jäseninä tohtori MINNA JAAKOLA, maisteri PÄIVI HYTÖNEN ja maisteri TONI SUUTARI. Tilintarkastajina ovat olleet tohtori MIA HALONEN ja merkonomi, pankinjohtaja KARRI HAAPARINNE sekä varatilintarkastajina suunnittelija ARJA LEHTONEN ja oikeustieteen kandidaatti AARNE PULLIAINEN. Kirjanpidosta on vastannut Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy.

Seuran johtokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana 3. huhtikuuta, 28. huhtikuuta, 2. kesäkuuta, 25. elokuuta, 5. lokakuuta, 30. marraskuuta ja 19. joulukuuta 2006 sekä 1. helmikuuta, 12. helmikuuta ja 26. helmikuuta 2007 eli yhteensä 10 kertaa. Lisäksi Kotikielen Seura ja Virittäjä pitivät yhteiskokouksen 27. huhtikuuta 2006.

Seurassa oli vuoden 2006 lopussa kolme kunniajäsentä ja 792 jäsenmaksunsa maksanutta vuosijäsentä, joista 271 oli täysjäseniä ja 521 opiskelijajäseniä.

Seuraa on edustanut Tieteellisten seuran valtuuskunnan kokouksissa I varaesimies Mari Siirainen ja II varaesimies Petri Lauerma, Suomen tiedekustantajien liiton vuosikokouksessa johtokunnan jäsen Toni Suutari ja Sanakirjasäätiön lakkauttamisen jälkeisessä tilinpäätöksen hyväksymiskokouksessa I varaesimies Mari Siirainen.

August Ahlqvistin, Yrjö Wichmannin, Kai Donnerin ja Artturi Kanniston rahastojen yhteinen lautakunta, johon ovat kuuluneet Suomalais-Ugrilaisen Seuran edustajina professori RIHO GRÜNTAL, professori SIRKKA SAARINEN ja asemansa puolesta Suomalais-Ugrilaisen Seuran esimies professori ULLA-MAIJA KULONEN sekä Kotikielen Seuran edustajina tutkimusprofessori Marja-Leena Sorjonen ja dosentti

Petri Lauerma, on päättänyt kokouksessaan 16. helmikuuta 2007 antaa JANNE SAARIKIVELLE 3000 euron palkinnon väitöskirjasta *Substrata Uralica. Studies on Finno-Ugric substrate in northern Russian dialects*, PAULA SJÖBLÖMILLE 3000 euron palkinnon väitöskirjasta *Toiminimen toimenkuva. Suomalaisen yritysnimistön rakenne ja funktiot*, MARJA ETELÄMÄELLE 2000 euron palkinnon väitöskirjasta *Toiminta ja tarkoite. Tutkimus suomen pronominiasta »tämä»* ja TOINI RAHDULLE 2000 euron palkinnon väitöskirjasta *Sekä että. Ironia koherenssina ja inkoherenssina*.

Kotikielen Seuran johtokunta julisti vuoden 2006 vuosikokouksessa haettavaksi Sanakirjasäätiön rahastosta 3500 euroa apurahana suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Huhtikuun 28. päivänä 2006 pitämässään kokouksessa Kotikielen Seuran johtokunta päätti myöntää 200 euroa maisteri PÄIVI MARKKOLALLE aineistonkeruuseen, 1100 euroa ylioppilas ILONA KIVISELLE ja 1100 euroa ylioppilas ANNA-LEENA LAURILALLE pro gradu -tutkielman tekemiseen ja 1100 euroa maisteri RIIKKA ESKELISELLE väitöskirjatyön aloittamiseen.

Kotikielen Seuran johtokunta on päättänyt kokouksessaan 12. helmikuuta 2007, että Sanakirjasäätiön rahaston vuoden 2006 käytettävissä oleva 3051,54 euron tuotto jaetaan apurahoina suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Apuraha julistetaan haettavaksi Kotikielen Seuran vuosikokouksessa, ja päätös ilmoitetaan 15. toukokuuta 2007. Apuraha voidaan jakaa usean hakijan kesken.

Samassa kokouksessa 12. helmikuuta 2007 Kotikielen Seuran johtokunta on tehnyt päätöksen E. A. Saarimaan rahaston vuoden 2006 jaettavissa olleesta 1717,56 euron tuotosta ja 600 euron varauksesta. Jaettavissa olleesta 2317,56 eurosta annettiin palkinnoksi hyvästä suomen kielen alalta kirjoitetusta tieteellisestä artikkelista RIT-

▷

VA PALLASKALLIOLLE 500 euroa artikkeleista »Rajaamatonta läheisyyttä. Läsnaolon ja omakohtaisen kokemuksen tunnusmerkkejä 1800-luvun uutistekstissä» (SALLA KURHILA ja ANNE MÄNTYNEEN (toim.), *Tunnetta mukana: Kirjoituksia Jyrki Kalliokosken 50-vuotispäivän kunniaksi*. Kieli 17) ja »Georgialaisnaiset median pyörytyksessä: Tempukset uutistekstin analysoinnin apuna» (MINNA HARMANEN ja MARI SIIROINEN (toim.), *Kielioppi koulussa*), HEINI LEHTOSELLE 500 euroa artikkeleista »Morfologinen variaatio maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisnuorten puheessa» (KAISU JUUSELA ja KATARIINA NISULA (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä*) ja »Maahanmuuttajanuoret plurilingvaalisuuden mannekiineina» (SALLA KURHILA ja ANNE MÄNTYNEEN (toim.) *Tunnetta mukana: Kirjoituksia Jyrki Kalliokosken 50-vuotispäivän kunniaksi*. Kieli 17), JOHANNA VAATTOVAARALLE ja HENNA SOININEN-STOJANOVILLE kummallekin 250 euroa yhteisartikkelista »Pääkaupunkiseudulla kasvaneiden kotiseurajaukset ja kielelliset asenteet» (KAISU JUUSELA ja KATARIINA NISULA (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä*), ANTTI ARPPELLE 250 euroa artikkelista »Frequency considerations in morphology, revisited – Finnish verbs differ, too» (*Aman of measure: Festschrift in honour of Fred Karlsson on his 60th birthday. A special supplement to SKY Journal of Linguistics*) sekä JUKKA KOHOSELLE 250 euroa artikkelista »Havaintoja kerta-komparatiivista» (*Virittäjä* 110, nro 3). Varaukseksi jätetään 317,56 euroa. Seuran sihteeri ja rahastonhoitaja eivät osallistuneet E. A. Saarimaan rahastoa koskevaan päätöksentekoon esteellisyytensä vuoksi.

Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon kuuluivat professori Lea Laitinen, professori Riho Grünthal ja maisteri Toni Suutari, julisti vuoden 2006 vuosikokouksessa haettavaksi 1000 euroa apurahana viron kielen ja kulttuurin opintoihin. Lauri

Kettusen rahaston lautakunta, johon tällöin kuuluivat tutkimusprofessori Marja-Leena Sorjonen, professori Riho Grünthal ja maisteri Johanna Komppa, päätti 3. huhtikuuta 2006 pitämässään kokouksessa myöntää 300 euroa ylioppilas ULRIKKA PUURALLE, 250 euroa ylioppilas ANNIKA MÄKISELLE, 150 euroa maisteri PAULA LAUNOSELLE ja 150 euroa maisteri KRISTIINA PRAAKLILLE.

Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet tutkimusprofessori Marja-Leena Sorjonen, professori Riho Grünthal ja maisteri Johanna Komppa, on päättänyt kokouksessaan 7. helmikuuta 2007 antaa vuoden 2006 jaettavissa olevasta 2391,78 euron tuotosta 400 euron palkinnon AVE LEEKILLE pro gradu -tutkielmasta *Puhekieli kääntäjän haasteena. Murre ja slangi Rosa Liksomien Yhden yön pysäkin vironnoksissa*. 1900 euroa varattiin jaettavaksi apurahana viron kielen ja kulttuurin opintoihin. Apuraha julistetaan haettavaksi Kotikielen Seuran vuosikokouksessa, ja päätös ilmoitetaan 12. huhtikuuta 2007. Tuoton jäännös 91,78 euroa liitettiin pääomaan.

Hesteon koululaiskielirahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet tutkimusprofessori Marja-Leena Sorjonen, maisteri RITVA SAKSI, maisteri Ritva Pallaskallio ja maisteri Johanna Komppa, on kokouksessaan 13. helmikuuta 2007 päättänyt, että vuoden 2006 tuotto 129,70 euroa varataan myöhempää käyttöä varten.

Kuluneena toimintavuonna seura on perinteiseen tapaan onnitellut ansioituneita jäseniään heidän merkkipäivinä.

Aikakauslehti *Virittäjä* ilmestyi vuonna 2006 neljänä vihkona, joissa oli yhteensä 656 sivua. Tilaajia oli vuoden 2006 loppussa 1047. Päätoimittajana on toiminut dosentti Tiina Onikki-Rantajääskö ja varapäätoimittajana tohtori Salla Kurhila. Toimitussihteerinä on työskennellyt maisteri Urpu Strellman. Vuoden 2006 loppuun asti

kirjallisuusosastoa ovat hoitaneet tohtori Hanna Lappalainen ja maisteri KAARINA PITKÄNEN. Suomi toisena ja vieraana kielenä -toimituksesta on vastannut maisteri INKERI LEHTIMAJA. Lisäksi toimitukseen ovat kuuluneet maisteri MINNA HARMANEN, joka on hoitanut äidinkielenopetuksen osuutta, ja maisteri Toni Suutari, joka on työskennellyt verkkosivutoimittajana. Virittäjän taloutta on hoitanut tohtori TARU NORDLUND ja tilauksia ylioppilas Eero Voutilainen.

Aikakauslehti Virittäjän toimitusneuvosto kokoontui 18. helmikuuta 2006. Toimitusneuvostoa johti tuolloinen seuran esimies, professori Lea Laitinen. Muina jäseninä ovat toimineet dosentti HANNELE FORSBERG, professori Marja-Liisa Helasvuo, dosentti ILONA HERLIN, professori KAISA HÄKKINEN, professori MARIA JÄRVENTAUSTA, dosentti OILI KARIHALME, dosentti VESA KOIVISTO, dosentti Petri Lauerma, dosentti RITVA LAURY, professori ESA LEHTINEN, professori MINNA-RIITTA LUUKKA, tohtori Anne Mäntynen, dosentti URHO MÄÄTTÄ, professori PIRKKO NUOLIJÄRVI, professori KARL PAJUSALU, professori MARIJATTA PALANDER, professori ANNELI SARHIMAA, dosentti KIRSTI SIITONEN, professori HELENA SULKALA ja dosentti LIISA TAINIO. Toimitusneuvoston puheenjohtajana on toiminut 14. maaliskuuta 2006 alkaen seuran esimies Marja-Leena Sorjonen.

Seuran ja Virittäjän pitkäaikaisten sijoitusten arvoksi on vuoden 2006 tilinpäätökseen merkitty 117 861,97 euroa. Pankkitalletusten ja kassan määrä on puolestaan ollut tilikauden päättyessä 35 501,43 euroa. Näistä varoista, jotka ovat yhteensä 153 363,40 euroa, kuuluu seuralle 7 137,73 euroa, Sanakirjasäätiön rahastolle 70 194,86 euroa, E. A. Saarimaan rahastolle 24 603,31 euroa, Lauri Kettusen rahastolle 24 929,49 euroa, Hesteon rahastolle 3 007,91 euroa ja Virittäjälle 23 490,07 euroa. Taseeseen on merkitty myös muita eriä. Vuoden 2006

taseessa vastaavaa ja vastattavaa on kumpaakin 163 346,41 euroa.

Virittäjän tuotot olivat vuonna 2006 ilman avustuksia yhteensä 29 705,85 euroa. Nämä tulot ovat kertyneet tilaismaksuista (27 233,50 euroa), tekijänoikeuskorvauksista (2 054 euroa) ja sijoitusten tuotoista (418,35 euroa). Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi julkaisuavustusta 18 000 euroa ja Suomen tiedekustantajien liitto apurahaa 1800 euroa. Yhteensä Virittäjän tulot olivat 49 505,85 euroa. Menoja kertyi 49 648,46 euroa. Suurimmat kulut aiheutuivat painatuksesta ja postituksesta (20 607,80 euroa), palkoista, palkkioista ja korvauksista (sosiaalikuluihin 22 471,74 euroa). Toimisto- ja toimituksen kuluja kertyi 4 238,68 euroa ja muita kuluja 2 330,24 euroa. Virittäjän tulos vuodelta 2006 on siis 142,61 euroa alijäämäinen.

Seuran omat kulut olivat 3 524,04 euroa ja tuotot 3 064,27 euroa, joten seuran tulos vuodelta 2006 on 459,77 euroa alijäämäinen. Seuran kulut ovat aiheutuneet etupäässä jäsenpostituksista, jäsenkokousten järjestämisestä ja kirjanpidosta. Suurimmat tuotot ovat kertyneet jäsenmaksuista (2 597,50 euroa).

Kotikielen Seuran ja Virittäjän vuoden 2006 yhteinen tilinpäätös osoittaa tuottoja 52 570,12 euroa ja kuluja 53 172,50 euroa, joten alijäämäksi muodostuu 602,38 euroa.

PERUSTELUT DOSENTTI KAISU JUUSELAN KUNNIAJÄSENYYDELLE, ESITETTY KUTSUTTAESSA KAISU JUUSELA KUNNIAJÄSENEKSI KOTIKIELEN SEURAN VUOSIKOKOUKSESSA 14.3.2006.

Dosentti Kaisu Juusela on pitkän linjan fennisti, joka tutkimus- ja opetustyössään on liikkunut Kotikielen Seuran omimmilla alueilla. Hän on morfologi ja sosiolingvisti,

▷

suomen kielen variaation tutkija, joka on keskittynyt erityisesti dialektologian kysymyksiin. Kotikielen Seuran historiassa Juusela kuuluu aktiivisimpiin ja pitkäjänteisimpiin jäseniin. Keskittyminen pitkiin projekteihin onkin hänen työskentelytavalleen ominaista. Kaisu Juusela on tehnyt elämäntyönsä Helsingin yliopistossa, suomen kielen laitokseen kuuluvassa Muotoopin arkistossa, jossa hän aloitti nuorena maisterina vuonna 1969 ja jonka johtajana hän on vuodesta 1993 lähtien toiminut. Myös Kotikielen Seuraan Juusela on kuulunut vuodesta 1969. Seuran johtokunnan jäsenenä hän toimi peräti kolmekymmentä vuotta: vuodet 1972–2002, niistä kymmenen vuotta varaesimiehenä.

Kuva Kaisu Juuselasta ei kuitenkaan ole täydellinen, ellei muisteta sen toista keskeistä puolta: itsestään selvää anteliaisuutta, joka Muotoopin arkistossa on toteutunut tutkimusaineistojen saattamisessa kaikille avoimiksi, helposti saataviksi korpuksiksi. Tämän vuosituhannen alussa Juusela ryhtyi rohkeasti ja määrätietoisesti moder-

nisoimaan arkiston käytettävyyttä. Hänen perustamansa Suomen Akatemian hankkeen *Electronic Morphology Archives for Finnish Dialects (Suomen murteiden morfologinen digitaaliarkisto, 2001–005)* työn tuloksena paras osa aineistosta on jo digitoina saatettu tutkijoiden käytettäväksi.

Sukupolvensa edustajana Kaisu Juusela toteuttaa myös pyyteetöntä talkoohenkeä. Yhtenä esimerkkinä siitä voi mainita Viritäjän satavuotisjuhlan yhteyteen (1997) valmistuneen laajan näyttelyn, jonka saaman vastaanoton innostamana Juusela on kirjoittanut tänä vuonna ilmestyvän Viritäjän historiateoksen. Kotikielen Seuran satavuotisjuhlista (1976) asti Kaisu Juusela on alan tärkeimpinä merkkipäivinä valmistanut tiedeyhteisön jäsenille monia hienoja tilaisuuksia juhlia fennistiikan historiaa ja nykyisyyttä. ■

Helsingissä 14. maaliskuuta 2007

JOHANNA KOMPPA
Kotikielen Seuran sihteeri